

Ivanu Omanu

**Nagovor pri pogrebni sveti maši
za rajnim Ivanom Omanom**

Spoštovani člani družine in drugi svojci rajnega gospoda Omana, spoštovani gospod predsednik Republike Slovenije, spoštovani gospod predsednik Državnega zbora in gospod predsednik Vlade Republike Slovenije, spoštovani gospod predsednik Državnega sveta Republike Slovenije, spoštovani drugi člani vlade in visoki predstavniki državnih, političnih, pravosodnih, gospodarskih ter znanstvenih ustanov in organizacij, dragi sobratje, drage sestre in dragi bratje!

Ko se je v začetku prizadevanj za vzpostavitev pluralistične demokracije v Sloveniji in nato za njeno osamosvojitve na političnem odru pojavil pokojni gospod Oman, so se mnogi spraševali, od kod njemu ta moralna samozavest, notranja svoboda in suverenost, pogum in modrost, domišljenost stališč in trdnost osebnega prepričanja, s čimer je nastopal in po čemer se je tako razlikoval od drugih. Govoril je iz sebe, nikoli ga nismo videli z napisanim govorom v roki, četudi je prebil v šolskih klopih manj časa kot ostali, kar je svojevrstna potrditev Schopenhauerjevega reka, da *»naravna pamet lahko nadomesti skoraj vsako stopnjo izobrazbe, a nje ne more nadomestiti nobena izobrazba«*.

Toda pravi odgovor na to vprašanje nam daje Jezus v evangeliju, ki smo mu pravkar prisluhnili. Jezus poudarja tesno vez med tem, kar drevo je, in tem, kakšne sadove rodi, enotnost med notranjostjo in zunanostjo, med notranjim prepričanjem in zunanjo besedo, med tem, kar po srcu smo, in med tem, kar v besedah in dejanjih izražamo. Ni najbolj pomembno, v kakšni luči se pokažemo navzven, s kakšnimi besedami in dejanji ustvarjamo videz o sebi, temveč kdo smo v zadnjih globinah svoje duše in srca. V šolah nas naučijo prvega: kako naj se izražamo, kakšni naj se pokažemo v javnosti. Obstaja cela znanost o tem in od politikov se danes pričakuje, da jo obvladajo. Zato je bil pokojni gospod Oman tako drugačen od drugih. Zanj je bilo najpomembnejše tisto, kar se neposredno ne vidi, je pa pravi in poslednji izvir in vzgib vsega našega delovanja. To je naše srce, jedro naše moralne osebnosti. Ne gre za to, da samo delamo dobra dela, gre za to,

da smo dobri ljudje, kajti potem bodo dobre besede in dobra dela sledila, kakor dobra voda izvira iz dobrega studenca in ne more biti drugače.

Kar je Jezus povedal s temi znanimi prisposodobami o drevesu in sadovih, so opazili že poganski modrijani, vsaj nekateri med njimi. Tako pravi Aristotel, da samo dober, se pravi kreposten človek vidi prav. Po njegovem so pogledi krepostnega človeka »kanon«, se pravi zakon, pravilo ali norma pravšnjosti. Samo kreposten, dober človek vidi, kako stvari so, jih vidi v njihovi resničnosti. Gospoda Omana smo spoštovali kot nekoga, o katerem rečemo, da je »iz enega samega kosa«, da v njem ni več plasti in zato tudi ni prostora za nobeno dvojnost, kaj šele igro. S to svojo enovitostjo in celostnostjo je postavil zgled človeka, kristjana in politika, in to v času, ko je ravno politika prišla na slab glas.

Vrednote in kreposti, ki so bile – kot bi rekel Tavčar – »življenje njegovega življenja«, so bile vrednote in kreposti krščanskega humanizma, ki so oblikovale tudi našo evropsko identiteto in so prav danes pod tako močnim udarom. Svoj pogled na življenje, narodnost in politično skupnost si je izoblikoval ob prebiranju in premišljevanju idej velikih slovenskih krščanskih družbenih mislecev prejšnjega stoletja. Kot pameten človek iz današnjega evangelija je tudi on »globo-ko kopal«, da je prišel do skale, na katero je postavil ne samo hišo svojih nazorov in življenja, ampak je bil tudi prepričan, da je samo to lahko trdni temelj narodne in politične skupnosti. Dokopal se je do živega prepričanja v pravilnost in nena-domestljivost humanizma, kakršen se je razvil iz korenin Jezusovega nauka in je postal podlaga naše evropske civilizacije v njenem najvišjem dometu. To prepričanje ga je ohranjalo v zvestobi Jezusu Kristusu, o kakršni govori apostol Pavel v drugem berilu, da nas od nje ne more odvrniti nobena grožnja in nobena nevarnost. Tudi njega ni.

Dr. Anton Stres, nagovor pri pogrebni sveti maši za rajnim Ivanom Omanom v farni cerkvi sv. Jakoba; desno Matej Nastran, župnik (foto: p. Ivan Rampre; za Radio Vatikan, slovenski program)

Zato je bil tudi tako srčen v vseh svojih prizadevanjih in pobudah za demokratizacijo domovine. Pogum pa je bil še kako potreben tudi v tistih osemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko se je po desetletjih mračnega totalitarizma sicer začelo svitati, a sonce še ni vzšlo in tudi ni bilo niti najmanj gotovo, da ga ne bodo zastrli kakšni novi oblaki. Ko gledamo danes nazaj na to zgodbo o uspehu slovenske demokratizacije in osamosvojitve, ne smemo pozabiti, da ta v trenutku, ko se je bilo treba zanjo odločati, nikakor ni bila samoumevna in zagotovljena. Vanjo je bilo treba verjeti tudi proti nasprotnim glasovom in celo grožnjam.

Srčnost, s katero se je rajni gospod Oman dejavno postavil v prvo vrsto prizadevanj za svobodo in demokracijo, ni bila lahkoverna in naivna. Bil je preveč stvaren in z obema nogama na zemlji, da se ne bi zavedal, v kaj se podaja. Vedel pa je tudi, da gre za pravično stvar, za katero velja zastaviti vse svoje moči, ne glede na to, ali bomo dočakali krono uspeha ali ne. Odloča pravičnost in ne uspešnost.

O tej pravičnosti, ki je bila merilo odločitev rajnega gospoda Omana, smo slišali v prvem berilu: *»Tisti, ki so mnoge poučili v pravičnosti, so kakor zvezde za vso večnost.«* Bog je kronal požrtvovalno in zvesto življenjsko služenje gospoda Omana z lepim številom let. Odslej bo kakor svetla zvezda na nebu velikih sinov našega naroda. S tem svetim bogoslužjem se poslavljamo od njega z globoko hvaležnostjo Bogu, da nam ga je dal, ter s hvaležnostjo njemu za njegovo pričevanje, služenje svojemu narodu in prizadevanje za pravičnost in svobodo. Naj Gospod izpolni nad njim svojo obljubo bogatega plačila zvestemu služabniku. Amen.